لە سایەی ڕاپەڕینەکانی ئێراندا.. عوسمانی حاجی مارف

هەڵوەشاندنەوەی حیجابی زۆرەملێ وەک دروشم و داواکاری سەرەکی لە لوتکەی داواکاریەکانی ڕاپەڕینەکانی ئێراندا دەگەشایەوە، ئەو ڕاپەڕینەی پێگەی سیاسی و کۆمەڵایەتی جەماوەری نارازی بەرجەستەکردەوە و مێژویەکی نوێی لە خەباتی جەماوەری ئێراندا تۆمارکرد.

لە چوارچێوەی خەبات و نارەزایەتی و مانگرتنی بزووتنەوە کۆمەڵایەتیەکاندا، داواکاریەکانی وەک: زیادکردنی کرێ و بەرزکردنەوەی ئاستی بژێوی، خوێندن و تەندروستی بەبەرامبەر، ئازادی ڕێکخستن و مانگرتنی بێ مەرج، ئازادکردنی دەستبەجێی زیندانیانی سیاسی، چەندین داخوازی تر کە ساڵانێک بەرزدەکرانەوە، لەگەڵ کارەساتی کوشتنی مەهسا ئەمینیدا، بزووتنەوەی "ژن، ژیان، ئازادی" لە ئاستێکی فراوانتردا درێژەی بەو نارەزایەتیانەدا، تا ئەو ئاستەی بە شێوەیەکی بەربڵاو مەرگ بۆ کۆماری ئیسلامیش چووە ڕیزی خواستەکانەوە.

لە ڕاپەڕینەکاندا ڕۆڵی دیار و بەرچاوی خەباتی ژنان کە تا ئێستاش بە شێوەی جۆراوجۆر دەردەکەوێت، یەکێک لە گرینگترین شاکاری خرۆشانی جەماوەریەکانی ئێرانە، کۆمەڵگای ئێران درکیان بەوە کردووە کە سەپاندنی حیجابی زۆرەملێ لەکۆمەڵگەی دەزگا یاسا ئاینیە ئیسلامیەکانەوە لەدەست چووەو ئیتر بەیان ناچێتە سەر، لە ژێر پێگەی ڕۆڵی خەباتی ژنانی نارازیدا، دژی حجاب، بۆتە پەرچەکردارێکی کۆمەڵایەتی بەردەوام، وەک جوڵانەوەیەک داهێنان و ئاوگۆڕ دەخاتە بەردەم خەباتی ڕزگاریخوازی ژنانەوە. ڕاپەڕینی "ژن، ژیان، ئازادی" توانای پەرچەکرداری لە بەرامبەر دەیان یاسای کۆنەپەرستانە و پیاوسالاری کۆماری ئیسلامی بەرجەستە کردەتەوە، ژنان ئازایانە و هۆشیارانە دەسەڵاتی کۆماری ئیسلامیان کردەتە ئامانج کە پێکهاتەی ئایدیۆلۆژی کۆماری ئیسلامیان خستەتە ژێر پرسیارەوە. ئەم ڕاپەڕینە پرسی ژنانی وەک بەشێک لە پرسە کۆمەڵایەتیەکان وروژاندوە و بزووتنەوەی گشتی ژنانی وەک بزوتنەوەیەکی جەماوەری هێنایە ئاراوە، کە تێیدا ژنان پێشڕەوو پێشەنگن، هەروەها خەبات و متمانەی جەماوەری ژنانی زیاتر بردە سەرەوە، خەباتی ژنان و کۆڵنەدانیان بەرامبەر بە یەکێک لە توندترین دیکتاتۆرەکانی ناوچەکە، سەرسامی جیهانی وروژاند و بوو بە هەوێنی یەکگرتوبونی بزوتنەوەی ژنانی

ئێران لەگەڵ بزوتنەوەی ژنان لە جیهاندا.

هەمای خەباتی ژنان لە پرسی حیجابدا و لە بەرامبەر ستەمکارانی کۆماری ئیسلامی کە تا ئێستاش بەهێزو بەردەوامە، فڕێدانی حیجاب وەک داواکارییەکی گشتی بەسەر کۆماری ئیسلامیدا سەپێندرا. بەڕنگاری ژنان کە لەبەرامبەر لێـــدان و بێ حـــورمەتی و کۆنەپەرستی ئەو بەکرێگیـراوانەی کە سیستـەمی سەرمایەداری دەپـارێزن، نـووکی هێرشکردنە سەر یاسا چەپەڵەکانی سیستەمی پیاوسالارییە کە لە ئاستێکی بەرفراوانـدا لە نێـوان کۆمەڵگـا و پەیوەنـدییە سـەرمایەدارییەکانی کۆماری ئیسلامیدا روبەروی یەکتربونەتەوە، سەرهەڵدانی “ژن، ژیان، ئازادی” دوای خەباتێکی سەخت، دەستکەوتی بەنرخی تێدایە، بێ گومان زەمینە بۆ دەستکەوتەکانی داهاتوو لە نێو ژناندا ئاواڵا تر دەکات.

هەڵبەتە ئەمڕۆ ئەوە دەبینیـن کە لە ئاسـتێکی بەرچـاودا، ئەم ڕاپەڕینە کەم بوەتەوە، بەڵام ململانێی نێوان هێزە سەرکوتکەرەکان و بـزووتنەوەی ژنـان و لاوان و خوێنـدکاران، هێشتا ڕۆڵـی خۆی هەیەو ناڕەزایەتیەکان ناوبەناو دەرکەوتەی هەیە. ڕژیم ژمارەیەکی زۆر لە خەڵکی، بە هێرشێکی بەربڵاو و ترس لە هەڵگیرسانی ئەم ڕاپەڕینە دەستبەسەر کـردووە، کەشـوهەوای تونـدوتیژی و سـەرکوت زۆر زیـادی کـردووە، هەرچەنـدە وەسـتانەوە لەبەرامبەر بێ حجـابی زۆرەملێ بە شێوەی جۆراوجۆر بەردەوامە و هێشتا بەرنگاری و خەبات لە دەرونی جەماوەری ناڕازیدا نەوەستاوە. هەر لەبەر ئەم هۆکارەیە کە لەگەڵ نزیکبـوونەوەی ساڵیـادی ئەم ڕاپەڕینەدا ئەگەری نمـایشی جۆراجۆر پێشبینی دەکرێت.

بـزووتنەوە کۆمەڵـایەتییە سەرتاسـەرییەکان کە بەگشتـی بە دروشمـی ڕووخاندنی کۆماری ئیسلامی لە زۆربەی شارەکانی ئێراندا لە مەیداندا بون، ئەمەش بەڵگەی ئەوە دەخاتە روو کە درەنگ یا زوو لێدانی زەنگی کۆتایی دەسەڵاتی کۆماری ئیسلامییە، ئەوەی حاشا هەڵنەگرە، ڕاپەڕینی “ژن، ژیان، ئازادی” زیاتر بە نمایشی ڕاپەرین بۆ ڕوخانی کۆماری ئیسلامی خۆی ناساند، هەرچەندە ژمارەیەکی بەرچاو لە خەڵک کوژراون و نزیکەی بیست هەزار کەسیش خرانە کونجی زیندانەکانەوە، بەڵام گۆڕانکارییەک لە واقیعی کۆمەڵگەی ئێستای ئێراندا بەرجەستە بۆتەوە، کە بە ملیۆنان کەس لەگەڵ سەختی ئابووری و هەڵاوسان و بێکاری و هەژاری و برسێتی و دڕندەیی کۆماری ئیسلامیدا، بە شێوازی گونجاوی خۆیان لە ئامادەیی ناڕەزایەتی و خەباتدان، ئەمەش بە حەق ئەوەی سەلماند کە کێشەکە تەنیا حیجاب نییە. وە ژمارە سەرنجڕاکێشەکانی نـاڕەزایەتی و مانگرتنەکـان لە ساڵـانی ڕابـردودا لە ئێـران و ڕەنگدانەوەکانی، پێویستییەکی هەنوکەیی بە گۆڕانکاری بنەڕەتی لە کۆمەڵگادا هەیە، ئەم دۆخە تەنها لە ڕوانگەی “ژن، ژیان، ئازادی”

وەک ڕاپەڕین وەڵام نادرێتەوە. ئەم ڕاپەڕینە توانی بەرەنگارییەک لە بەرامبەر دەسەڵاتی کۆماری ئیسلامیدا نیشان بدات، کە لە ڕووی چەوساندنەوە و نادادپەروەرییەک کە بەسەر ژنان و زۆرینەی خەڵکی ئێراندا سەپێنراوە، کۆماری ئیسلامی کە ڕەسمییەتی بە نایەکسانی کۆمەڵایەتی داوە، بەڵام بە ئاشکرا ئایدۆلۆژی ئیسلامی لەبەرامبەر خەباتی ژناندا ریسوا کرا و پاشەکشەیەکی گەورەی پێکرا، لە هەمان کاتدا بەشێوەیەکی گشتی ناڕەزایەتی بەرینی جەماوەری خەڵکی بەرچاویان لە بەرامبەر کۆماری ئیسلامیدا نواندوە.
گومانی تێدا نییە کە داخوازی و چاکسازییە یاساییەکانی ژنان لەو ئاستەیەدا زۆر بەنرخ دەبن، بەو مەرجەی لە هەموو هەنگاوێکدا زەمینە بۆ گۆڕانکارییەکی کۆمەڵایەتی لە پێکهاتەکانی سیستەمی سەرمایەداریدا زەمینەسازی بۆ بکرێت. چاکسازی بە هەر جۆرێک بێت بە تایبەتی لە ئێراندا هەنگاوێکە بۆ پێشەوە، بۆ بەهێزکردنی بزووتنەوەی ژنان و هەر بزوتنەوەیەکی جەماوەری نارازی، هەرچەندە بەها و گرنگی چاکسازی دەتوانێت لە چەوسانەوەی ژنان کەم کاتەوە، بەڵام دەبێت ئەوە ڕوشن بێت کە ناتوانە مانای گۆڕانکارییەکی بنەڕەتی لە بارودۆخی کۆمەڵایەتی و ئابووری ژناندا، تەنها بەوەستانەوە لە بەرامبەر کۆنەپەرستی ئیسلامیدا دەستەبەر بێت، هەڵبەتە هەر چاکسازییەک له کۆمەڵگه ی ئێراندا که بتوانێت هەندێک گۆڕانکاری یاسایی له پێگه ی ژن بهێنێته ئاراوه، به دڵنیاییەوه دەبێت پێشوازی لێبکرێت، بەڵام باسەکە لەسەر ئەوەیە کە کام بزووتنەوەی کۆمەڵایەتی ڕێکخراو دەتوانێت وەڵامی پرسی بژێوی و خۆشگوزەرانی گشتیی ملیۆنان کەسی کۆمەڵگا بداتەوە، بە بزوتنەوەی ژنانیشەوە؟، کام گۆڕانکاری و بەدیل لە کۆمەڵگادا دەتوانێت گەرەنتی هەڵوەشاندنەوەی چەوسانەوەی ئینسان لەسەر ئینسان بەسەرکەوتن بگەیەنێت؟، پێویستە ئاماژە بەوە بدەین کە ڕاپەڕینی “ژن، ژیان، ئازادی” ئاسۆی ئەو گۆڕانکارییەی نیشان نەدا، کە دەتوانێت دەست لە پێکهاتەکانی سیستەمی سەرمایەداری بدات و شۆڕشێکی کۆمەڵایەتی بە ئاڵوگۆڕی ڕیشەیی بەڕێبخات. چونکە خەباتی لە دژی تەواوی پەیوەندییە نایەکسانەکانی کۆمەڵگە بنەماکەی لە زۆرەوتی خەباتی چینی کرێکارەوەیە، هەر لەوێشەوە سەرچاوە دەگرێت، بۆیە پێویستی بە ڕێکخستنی کۆمەڵایەتی چینی کرێکارە، لە هەمان کاتدا پێگەی، “ژن، ژیان، ئازادی” دەتوانێت وەک بەشێک لەم خەباتە چینایەتییەی کرێکاران مانادار بێت، هاوشانی گۆڕانکارییە کۆمەڵایەتییەکان لە پەیوەند بە خەباتی چینی کرێکارەوە هەنگاوی بەرەو پێشتر بنێت.
سەرهەڵدانی “ژن، ژیان، ئازادی” توانی حیجاب وەک داواکارییەک بەسەر

حکومەتدا بسەپێنێت، کەشوهەوای سیاسی کۆمەڵگای گۆڕی، یەکێزی نێوان بزووتنەوەی ژنان و قوتابیان تا ڕادەیەک بەهێزتر کرد، بەڵام ژنان هێشتا ڕێگای هەوراز و نشێوی زۆریان لە پێشە بۆ گەیشتن بە داواکارییەکانیان و چەسپاندنی یەکسانی هەمەلایەنەی ژنان و پیاوان، واتە بۆ نەهێشتنی ستەم یەکجاری لەسەر ژنان، دەبێ خەباتی نەهێشتنی چەوساندنەوەی چینایەتی لە بەرچاو بگیرێت، چونکە نایەکسانی نێوان ژن و پیاو میراتی هەلومەرجێکی کۆمەڵایەتییە، کە کاریگەری چەوساندنەوەی ئابوورییە لەسەر ژنان، بۆیە گەیشتن بە یەکسانییەکی تەواو و ڕزگاری ژنان پەیوەستە بە نەمانی چینەکان، ئەمەش لە ڕێڕەوی خەباتی چینی کرێکارو شۆڕشی کرێکاریدا مەیسەر دەبێت.

ئەوەی جێگای سەرنجە، ژنان لەم جوڵانەوەیەی ئێراندا وەک بەشێک لە چینی کرێکار دەرنەکەوتن، ژنانی کرێکار، لەگەڵ ئەوەی بەشێکی گەورەن لە نێو چینی کرێکاردا، لەسەر ئەم بنەمایە، ڕێکخستنی ژنانی کرێکار و یەکخستنی بزووتنەوەی ژنان و بزووتنەوەی کرێکاری، ئاشکرایە کە ئەرکی چینی کرێکارە. وەدیهاتنی داخوازییەکانی بزووتنەوەی ژنان، هاوشێوەی داواکارییەکانی بزووتنەوە کۆمەڵایەتییەکانی ترە، لە پرۆسەی گۆڕانکارییەکی بنەڕەتی و شۆڕشگێڕانە و کۆمەڵایەتیدا، بەبێ ئامادەبوونی چینی کرێکار، ناتوانێت ئاسۆی داهاتوو بۆ بەدیهێنانی داواکارییە سەرەتاییەکانی ژنان گەرەنتی بکات.